

## บทที่ ๔

### สรุปผลการศึกษาค้นคว้า อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

#### วัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้า

วิเคราะห์สรรพนามคดียุคใหม่จากเนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน อิเหนา และพระอภัยมณี ปรากฏรสใดมากที่สุด และรสใดที่ได้รับความนิยมมาเป็นบทเพลงไทยเดิมมากที่สุด

#### ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

๑. ทำให้ทราบว่ารสนิยมคดียุคใหม่จากเนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน อิเหนา และพระอภัยมณี ปรากฏรสใดมากที่สุด และรสใดที่ได้รับความนิยมมาเป็นบทเพลงไทยเดิมมากที่สุด

๒. เพื่อเป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมด้านภาษาที่น่าถ้อยคำมาเรียบเรียงเป็นร้อยแก้ว ตามแบบบังคับทางฉันทลักษณ์จนเกิดเป็นวรรณกรรมร้อยกรองของไทย ถ้อยคำของกวีสะท้อนความนึกคิดมาสู่ผู้อ่านได้อย่างเหมาะสม

#### ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คณะผู้ศึกษาวิเคราะห์สรรพนามคดียุคใหม่จากเนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีไทย ๓ เรื่อง คือ ขุนช้างขุนแผน อิเหนา และพระอภัยมณี โดยกรมศิลปากรได้รวบรวมไว้ในหนังสือเรื่อง "บัณเฑาะว์ : วรรณคดีกับดนตรีไทย" ซึ่งคณะผู้ศึกษาได้เลือกวิเคราะห์เนื้อร้องเพลงไทยเดิมจำนวน ๘๖ เพลง โดยศึกษาเกี่ยวกับรสนิยมคดียุคใหม่ ๔ รส คือ

๑) เสาวรส หมายถึง การชมความงาม อาจเป็นชมความงามของตัวละครทั้งชายและหญิง ชมความงามของบ้านเมือง กองทัพ ป่าธรรมชาติ ดินไม้ ลำธาร ฯลฯ

๒) นารีปรามอภัย หมายถึง อารมณ์ที่แสดงถึงความรัก ตั้งแต่ชื่นชม ชื่นชอบ เกี่ยวพาราตี รักใคร่ ฯลฯ

๓) พิโรทวาทัง หมายถึง การแสดงอารมณ์ ฉุนเฉียว ประชดประชัน โกรธเคือง โกรธแค้น ทะเลาะทุ่มเถียง ดัดพ้อต่อว่า ฯลฯ

๔) สดลางคฤหัสถ์ หมายถึง การแสดงความเศร้าโศกเสียใจ ร้องไห้คร่ำครวญ

## วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิเคราะห์สวรรณคดีไทยจากเนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน อิเหนา และพระอภัยมณี ครั้งนี้คณะผู้ศึกษามีลำดับขั้นตอนดังนี้

### ๑. ขั้นศึกษาและรวบรวมข้อมูล

๑.๑ รวบรวมเอกสารเกี่ยวกับเนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีไทย เรื่องขุนช้างขุนแผน อิเหนา และพระอภัยมณี และรสรวรรณคดีไทยทั้ง ๔ รส

๑.๒ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### ๒. ขั้นวิเคราะห์

๒.๑ วิเคราะห์เนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากขุนช้างขุนแผน อิเหนา และพระอภัยมณีว่าปรากฏรสรวรรณคดีไทยทั้ง ๔ รส มากน้อยเพียงไร คือ

๒.๑.๑ เสาวรจนี

๒.๑.๒ นารีปราโมทย์

๒.๑.๓ พิโรธวาหัง

๒.๑.๔ สัลลาปังคพิสัย

๓. ขั้นสรุปผลการศึกษาค้นคว้า อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

๔. ขั้นเสนอผลการศึกษาค้นคว้า คณะผู้ศึกษาจะเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

แบบพรรณนาวิเคราะห์

## สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการวิเคราะห์สวรรณคดีไทยจากเนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน อิเหนา และพระอภัยมณี สรุปได้ดังนี้

เนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ปรากฏรสรวรรณคดี สัลลาปังคพิสัยมากที่สุด คือ จำนวน ๑๗ เพลง รองลงมาคือ เสาวรจนี มีจำนวน ๗ เพลง นารีปราโมทย์ มีจำนวน ๖ เพลง และพิโรธวาหัง มีจำนวน ๔ เพลง ตามลำดับ

เนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีไทยเรื่อง อิเหนา ปรากฏรสรวรรณคดี สัลลาปังคพิสัย มากที่สุด คือมีจำนวน ๒๗ เพลง รองลงมาคือ เสาวรจนี มีจำนวน ๑๔ เพลง นารีปราโมทย์ มีจำนวน ๔ เพลง และพิโรธวาหัง มีจำนวน ๑ เพลง ตามลำดับ

เนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีไทยเรื่อง พระอภัยมณี ปรากฏรสรวรรณคดี นารีปราโมทย์มากที่สุด มีจำนวน ๓ เพลง รองลงมาคือ สัลลาปังคพิสัย มีจำนวน ๒ เพลง พิโรธวาหัง มีจำนวน ๑ เพลง ส่วนเสาวรจนีไม่มีเพลงใดปรากฏสถนึเลย

เหตุที่นักดนตรีเลือกเอาบทต่างๆ ในหนังสือวรรณคดีมาเป็นบทขับร้องเพลงไทยเดิม เพราะวาทต่างๆ ในวรรณคดีนั้นล้วนแล้วแต่มีความไพเราะเป็นเยี่ยม มิให้เลือกทุกอารมณ์ตามต้องการ ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์รัก โศก โกรธซึ่ง ตัดพ้อต่อว่า หรือชมธรรมชาติ ซึ่งล้วนแต่เป็นบทที่ดีเด่นทั้งสิ้น การเลือกบทเพลงต่างๆ จากวรรณคดีมาใช้เป็นบทขับร้องจะต้องเลือกหาบทที่มีความหมายตรงกับอารมณ์ของเพลงเป็นสำคัญ เช่น เพลงโศก ก็ต้องเลือกหาบทที่พรรณนาถึงความเศร้าโศก เพลงรักก็ต้องเลือกหาบทที่เกี่ยวกับความรัก เป็นต้น นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงสำเนียงของเพลงนั้นๆ ด้วย เช่นถ้าเป็นเพลงสำเนียงแขก ก็มักจะเลือกบทจากวรรณคดีเรื่องอิเหนา เป็นต้น

ผลจากการวิเคราะห์นั้นแสดงให้เห็นว่า เนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีไทย เรื่อง ขุนช้างขุนแผน อิเหนา และพระอภัยมณี ปรากฏสรรพนาม สัตลาปิงคพิสัยมากที่สุด โดยเป็นรสที่จับใจทั้งผู้แต่งและผู้ฟังเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเนื้อหาของเพลงเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีความเศร้าโศก มีการพรรณนาถึงการพลัดพรากจากสิ่งทีรัก เมื่อผู้ฟังได้ฟังเพลงเหล่านี้ จึงทำให้ผู้ฟังเกิดรสเกิดอารมณ์คล้ายตามเนื้อเพลง ดังนั้นจึงทำให้สรรพนาม สัตลาปิงคพิสัย ได้รับความนิยมนำมาเป็นเนื้อร้องเพลงไทยเดิมมากที่สุด

#### อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์สรรพนาม สัตลาปิงคพิสัย จากเนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีไทย เรื่อง ขุนช้างขุนแผน อิเหนา และพระอภัยมณี จำนวน ๘๖ เพลง จะเห็นว่า สรรพนาม สัตลาปิงคพิสัย ปรากฏในเนื้อร้องเพลงไทยเดิมนั้นมีครบทั้ง ๔ รส จึงมีความหลากหลายทางอารมณ์และความรู้สึกจากการที่ได้ฟังเพลง ตามแต่เนื้อหาของเพลง โดยสรรพนาม สัตลาปิงคพิสัย ที่ได้รับความนิยมนำมาเป็นเนื้อร้องเพลงไทยเดิมมากที่สุด คือ สัตลาปิงคพิสัย เป็นบทพรรณนาความเศร้าโศก เสียใจ คร่ำครวญ รำพึงรำพัน จากการพลัดพราก การสูญเสีย ซึ่งมีอยู่ทั้งสิ้น ๔๖ เพลง จากวรรณคดีไทยเรื่องอิเหนามากที่สุด ๒๗ เพลง เรื่องขุนช้างขุนแผน ๑๗ เพลง และเรื่องพระอภัยมณี ๒ เพลงตามลำดับ ดังตัวอย่างเนื้อเพลง จากวรรณคดีไทยเรื่องอิเหนา เพลงนางครวญ (๓ ชั้น) เนื้อเพลงกล่าวถึงติหลาอรสา (นุชบา) รำพันเมื่อรู้ว่าบั้นหยี (อิเหนา) ขโมยกริชไป ด้วยนางเกรงว่าจะตามหาอิเหนาไม่พบจึงคร่ำครวญ ทำให้ผู้ฟังเกิดรส สัตลาปิงคพิสัย เพราะรู้สึกเศร้าโศกตามไปด้วย ดังตัวอย่างเนื้อเพลง

ทอดองค์ลงแล้วก็โศกา	กัลยาแก่นขัดกลัดจิตต์
ไ้ว่าพระโถมยงทรงฤทธิ์	น้องคิดว่าจะครองตัวไว้
ให้ผ่องแผ้วดังแก้วจินดา	กว่าจะพบผ่านฟ้าพิศมัย
ไม่สมหวังดังจิตต์กิดตั้งใจ	ชรอยกรรมทำไว้แต่โรมา
จะอยู่ไปก็ไม่จรั้งการ	ผู้มีวามศุคปราณเสียดีกว่า
สืบไปไม่พบพระพี่ยา	จะเอาหน้าไปแฝงไว้แห่งใด (หน้า ๘๘)

รสวรรณคดีที่ได้รับความนิยมรองลงมาจากรสสลลาปิงคพิสัย คือ รสเสาวรจณี เป็นบทชมความงามของสิ่งต่าง ๆ เช่น ธรรมชาติ หรือ ชมโถม มีอยู่ทั้งสิ้น ๒๑ เพลง จากวรรณคดีไทย เรื่องอิเหนามากที่สุด ๑๔ เพลง เรื่องขุนช้างขุนแผน ๗ เพลง แต่ไม่ปรากฏรสเสาวรจณีในเรื่องพระอภัยมณี ดังตัวอย่างเนื้อเพลงจากวรรณคดีไทยเรื่องอิเหนา เพลงเขมรบีแก้ว (เนื้อที่ ๒) (๓ ชั้น) เนื้อเพลงกล่าวถึงการชมความงามของดอกไม้ในสวน เช่น ดอกสารภี มลิวัลย์ กาหลง พิกุล กุหลาบ เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่สวยงามและมีกลิ่นหอม ดังตัวอย่างเนื้อเพลง

หอมกลิ่นดอกไม้ในสวนขวัญ	สารภีมลิวัลย์ไม่คลายหอม
โกสุมพุ่มพวงดวงพยอม	สุกรมกรอมกาหลงกลางชม
พิกุลอังกาบกุหลาบเทศ	ผิวผ่องต้องเนตรภิรมย์สม
กลิ่นชานาสาพาทรวงตรม	เมื่อลมโหยหวลรัญจวนมา (หน้า ๘๘)

รสวรรณคดีที่ได้รับความนิยมรองลงมา คือ รสนารีปราโมทย์ เป็นรสในการแสดงความรักใคร่พูดไอ้โลม มีอยู่ทั้งสิ้น ๑๓ เพลง จากวรรณคดีไทยเรื่องขุนช้างขุนแผนมากที่สุด ๖ เพลง เรื่องอิเหนา ๔ เพลง และเรื่องพระอภัยมณี ๓ เพลง ตามลำดับ ดังตัวอย่างเนื้อเพลงจากวรรณคดีไทยเรื่องพระอภัยมณี เพลงต่อขลุ่ยเถา เนื้อเพลงกล่าวถึงพระอภัยมณีหลงรูปภพนางละเวงที่มีความสวยงาม เพียงแค่เห็นรูปภพนางละเวง พระอภัยมณีก็หลงใหล เฝ้าฝันหานางละเวง ยิ่งรูปภพนางละเวงนี้มีปีศาจเข้าละมานสิงอยู่ ปีศาจนั้นก็ยิ่งทำฤทธิ์ให้พระอภัยมณีหลงใหลมากขึ้น ดังตัวอย่างเนื้อเพลง

ประโลมลูบรูปร่างปีศาจซ้ำ	ให้จิตคร่ำเคลิ้มองศกกลับหลงไหล
แนบถนอมหอมชื่นรื่นฤทัย	เฝ้าลูบไ้รับขวัญจันรรจา
เข้ากับพินี้กุศลแต่หนหลัง	เห็นจริงจึงเจียวนะแม่แน่หนักหนา
ถึงพรากไปไว้ที่อื่นคงคืนมา	เหมือนเขาว่าคู่แล้วไม่แคล้วเลย (หน้า ๖๓)

รสวรรณคดีที่ได้รับความนิยมน้อยที่สุดคือ รสพิโรธวาทัง เป็นบทแสดงความโกรธ ความแค้น เสียดสี ตัดพ้อ มืออยู่ทั้งสิ้น ๖ เพลง จากวรรณคดีไทยเรื่องขุนช้างขุนแผนมากที่สุด ๔ เพลง จากเรื่องอิเหนาและเรื่องพระอภัยมณี เรื่องละ ๑ เพลง ดังตัวอย่างเนื้อเพลงจาก วรรณคดีไทยเรื่องขุนช้างขุนแผน เพลงพม่าห้าท่อน (เนื้อที่ ๓) (๓ ชั้น) เนื้อเพลงกล่าวถึงขุนแผนคิด แค้นที่ขุนช้างมาแย่งเอาวันทองไปจากตนเอง จึงคิดจะพานางวันทองหนีไปจากขุนช้าง ดังตัวอย่าง เนื้อเพลง

รุ่งขึ้นพรุ่งนี้ย้ายขุนช้าง                      จะนอนครางอืดออกคอคแต่หมอน  
เอาวันทองของกูมาแนบนอน                  วันนี้กูจะค่อนข้างให้สมแค้น (หน้า ๒๕๒)

ผลจากการวิเคราะห์ครั้งนี้ทำให้เห็นว่า วรรณคดีไทยทั้ง ๓ เรื่องนี้มีความสัมพันธ์กับ เพลงไทยเดิม เนื่องจากวรรณคดีไทยทั้ง ๓ เรื่องนี้มีความไพเราะ และได้รับความนิยมอย่าง แพร่หลายจนได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสรว่าเป็นยอดในด้านต่างๆ จึงมีผู้นำวรรณคดีไทยทั้ง ๓ เรื่องมาทำเป็นเนื้อร้องเพลงไทยเดิม ซึ่งสอดคล้องกับหนังสือของชั้น ศิลปบรรเลง และ ลิขิต จินดาวัฒน์ (๒๕๒๑, หน้า ๔๕) และคณพล จันทน์หอม (๒๕๓๕, หน้า ๖๘ - ๖๙) ที่กล่าวถึง ที่มาของเนื้อเพลงไทยว่า บทร้องเพลงไทยเป็นจำนวนมาก มักจะคัดมาจากวรรณคดีที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เช่น เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน บทละครเรื่องอิเหนา นิทานคำกลอนเรื่อง พระอภัยมณี ลิลิตพระลอ เป็นต้น โดยคัดมาจากตอนที่ไพเราะ มีความหมายลึกซึ้งกินใจ มีคติสอนใจ และมีความเหมาะสมกับทำนองเพลง ถ้าผู้ฟังการขับร้องมีความสนใจในวรรณคดี อยู่แล้ว ก็จะช่วยให้การฟังเพลงไทยง่าย และเกิดความไพเราะยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้ฟัง เพลงไทยเดิมที่มีเนื้อร้องจากวรรณคดีไทยเกิดอารมณ์คล้อยตาม ด้วยจังหวะและเนื้อหาของเพลงที่มี จังหวะช้า ๆ ที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความไพเราะ ชาบซึ้งใจไปกับบทเพลงต่าง ๆ ด้วย

#### ข้อเสนอแนะ

๑. ควรมีการวิเคราะห์รสวรรณคดีจากเนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบว่า มีวรรณคดีเรื่องใดบ้างที่ได้รับความนิยมนำมาเป็นเนื้อร้องเพลงไทยเดิม
๒. ควรมีการวิเคราะห์เนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีไทยโดยใช้ทฤษฎีวรรณคดี สันสกฤต เพื่อจะได้เป็นการเปรียบเทียบกับการศึกษา รสวรรณคดีไทยว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
๓. ควรมีการวิเคราะห์เนื้อร้องเพลงไทยเดิมที่มาจากวรรณคดีไทยในด้านอื่น ๆ เช่น การใช้โวหารภาพพจน์ ว่ามีความโดดเด่นในภาพพจน์แบบใดบ้าง